Keskuskauppakamari

Eduskunnan talousvaliokunta

7.5.2026

Lausunto

Asia: VNS 3/2026 vp
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteosta, joka koskee julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2027–2030.

Taloudelliset lähtökohdat

Hallitusohjelman keskeisin finanssipoliittinen tavoite on ollut julkisen talouden velkasuhteen vakauttaminen vuoteen 2027 mennessä. Nykyisten ennusteiden valossa tavoite ei ole toteutumassa mittavista sopeutustoimista huolimatta. Taustalla on muun muassa ennakoitua heikompi suhdannekehitys sekä puolustus- ja korkomenojen kasvu. Velkasuhteen ennustetaan jatkavan kasvua jaksolla 2027–2030.

Kuluvan vuoden osalta bruttokansantuotteen kasvuennusteisiin liittyy poikkeuksellista epävarmuutta Lähi-idän tilanteen takia, mikä heijastuu myös julkisen talouden tilaa koskeviin arvioihin. Alkuvuotta koskevien alustavien tietojen valossa valtiovarainministeriön ennustetta 0,6 prosentin kasvusta vuodelle 2026 voidaan pitää varovaisena. Toisaalta Lähi-idän kriisin pitkittyminen voi pahimmillaan johtaa selvästi oletettua heikompaan kehitykseen. Vuosille 2027–2030 oletettu keskimääräinen yli 1,5 prosentin talouskasvu on sinänsä järkevä lähtökohta, mutta pikemminkin optimistinen ottaen huomioon Suomen talouden keskimääräisen kasvuvauhdin 2008 finanssikriisin jälkeisellä jaksolla.

Siten on riskinä, että kasvu jää ennustettua hitaammaksi, mikä entisestään heikentäisi julkisen talouden tasapainoa suhteessa arvioon. Kohtalaisen optimistisesta kasvuennusteesta huolimatta julkisen talouden alijäämän ennakoidaan olevan vuonna 2030 edelleen 4,4 prosenttia, ja velkasuhteen nousevan ennustejakson lopussa lähes 100 prosenttiin. Euromääräisesti budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 13,2 mrd. euroa ja kasvavan vuoteen 2030 mennessä 17,4 mrd. euroon. Valtion korkomenojen arvioidaan kasvavan kehyskauden loppuun mennessä 6,3 mrd. euroon vuodessa.

Jatkossa tullaan siten tarvitsemaan erittäin mittavia lisäsopeutustoimia. Keskuskauppakamari korostaa kuitenkin, että julkisiin menoihin ja tuloihin suoraan vaikuttavien toimenpiteiden ohella on tärkeää vahvistaa talouden kasvuedellytyksiä.

Verotoimenpiteet

Yhteisöverokannan kahden prosenttiyksikön alentaminen vuodesta 2027 alkaen parantaa Suomen kilpailukykyä investoinneista sekä konsernien arvoa luovien toimintojen kuten pääkonttori- ja T&K-toimintojen sijaintipaikkana. Suomen yhteisöveropohja on moniin kilpailijavaltioihin verrattuna laaja, joten on tärkeää, että nimellinen yhteisöverokantamme pidetään myös jatkossa hieman alemmalla tasolla keskeisiin kilpailijavaltioihin erityisesti muihin Pohjoismaihin verrattuna. Yhteisöverokannan tasolla on lisäksi olennainen merkitys yrittämisen verotuksen kannustavuudelle osinkoverotuksen ohella.

Kotitalousvähennyksen vahvistaminen, energiaremonttien valtiontukiohjelma ja taloyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakausten kehittäminen ovat oikeansuuntaisia päätöksiä. Ne tukevat työllisyyttä, kotimaista kysyntää ja auttavat lyhentämään rakennuskannan korjausvelkaa.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvä puhtaan siirtymän investointien verohyvitys on tärkeä toimi, jota on tarkoituksena jatkaa uudella verohyvityksellä, joka on sovitettu EU-komission viime vuonna päivittämään valtiontukikehykseen. Keskuskauppakamari pitää verohyvityksen jatkamista tärkeänä investointeja nopeuttavana kannusteena.

Osaaminen ja työvoima

Suunnitelma on linjassa elinkeinoelämän tarpeiden kanssa, sillä se korostaa koulutusjärjestelmän työelämälähtöisyyttä, nopeita siirtymiä koulutuksesta työhön sekä jatkuvaa oppimista erityisesti kasvualoilla ja vihreässä sekä digitaalisessa siirtymässä. Myönteistä on myös se, että osaamisperäinen maahanmuutto tunnistetaan yritysten kilpailukyvyn ja kasvun keskeisenä edellytyksenä, ja tavoitteena on purkaa rekrytointeja hidastavaa byrokratiaa ja vahvistaa kansainvälisen osaamisen hyödyntämistä.

Samalla kun suunnitelman tavoitteet ovat kunnianhimoisia, osaamiseen kohdistuvat määrärahat ovat julkisen talouden suunnitelmassa pääosin laskevalla tai reaalisesti paikallaan polkevalla uralla. Erityisesti jatkuvaan oppimiseen, ammatillisen koulutuksen laatuun ja työelämälähtöisyyteen kohdistuvat panostukset jäävät euroissa vaatimattomiksi suhteessa rakenteellisten säästöjen mittaluokkaan, mikä heikentää edellytyksiä vastata yritysten nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin.

Investointiohjelman liikenneinvestoinnit

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvä liikenneinvestointien paketti on tärkeä kasvutoimi. Investointirahoitusta on esitetty tieverkon pullonkaulojen poistamiseen sekä erityisesti Itä-Suomen tie- ja rataverkkoon, muun muassa Karjalan radan kehittämiseen ja Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan tieverkon kehittämiseen. Esitetyt liikennehankkeet täydentävät hallituksen laajaa investointiohjelmaa, joka on mahdollistanut useiden elinkeinoelämälle tärkeiden ja pitkään odotettujen liikenneverkon kehittämishankkeiden käynnistämisen.

Perusväylänpitoon on esitetty suuruudeltaan 30 milj. euron lisäsäästö vuodelle 2027. Säästö kasvaa 38,5 milj. euroon kehyskauden lopussa. Perusväylänpitoon ei tule kohdistaa lisäsäästöjä, sillä väyläverkon korjausvelka kasvaa lähivuosina jo aiemmin määritellyillä rahoitustasoilla. Perusväylänpitoon tulisi kohdistaa vuosittain noin 1,8 mrd:n euron rahoitus, jotta väyläverkon noin 4,2 mrd. euron korjausvelan kasvu voitaisiin pysäyttää. Korjausvelan kasvu on huolestuttavan nopeaa, sillä julkisen talouden suunnitelman aiemmallakin rahoitustasolla se kasvaa vuoteen 2037 mennessä noin 6 miljardin euron tasoon. Korjaustoimet tulisi toteuttaa oikea-aikaisesti, sillä väylien heikentynyt kunto johtaa korjaustoimien viivästyessä laajempiin rakenteellisiin vaurioihin, jolloin korjauskustannukset kasvavat.

Energian hintapaineita hillitsevät toimet

Lähi-idän sotatilanteen ennakoidaan vaikuttavan pitkäaikaisesti öljymarkkinoihin ja nostavan polttoaineiden hintoja. Bensiinin hinta on Suomessa noussut maalis-huhtikuun aikana keskimäärin 30 sentillä litralta ja dieselin 54 sentillä litralta. Hintapaineiden arvioidaan tulevina kuukausina kasvavan, mikäli Persianlahden merikuljetusten sulku jatkuu. Myös energiainfrastruktuuriin kohdistetut iskut rajoittavat maailmanmarkkinoille tärkeiden Persianlahden öljyn- ja kaasuntuotantolaitosten tuotantoa ja pidentävät energiakriisin kestoa.

Keskuskauppakamari pitää esitystä ammattidieseljärjestelmän valmistelusta tärkeän toimena logistiikkakustannusten kasvun hillitsemiseen. Polttoaineiden hintojen nousu kohdistuu eniten dieseliin, jonka jalostuskapasiteettia on bensiiniä vähemmän ja jota kulutetaan kevyen polttoöljyn muodossa myös muilla sektoreilla kuin liikenteessä – muun muassa lämmityksessä ja energiantuotannossa. Ammattidieselin lakivalmistelua tulisi nopeuttaa, jotta ammattidieselistä saataisiin tarvittaessa apua vallitsevaan markkinatilanteeseen.

Liikenteen verotukseen julkisen talouden suunnitelmassa uusina liikenteen verotukseen liittyvinä toimina on esitetty ajoneuvoveron alentamista 10 miljoonalla eurolla vuodessa vuodelle 2027 sekä työmatkakulujen verovähennysoikeuden omavastuurajan alentamista 900 eurosta 800 euroon vuodessa. Työmatkakulujen verovähennysoikeuden muutos vähentäisi valtion verotuloja 25 miljoonalla eurolla vuodessa. Esitettyjen toimien vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin jäävät pieniksi, mutta on ymmärrettävää, että julkisen talouden suunnitelmassa on ollut tarpeen esittää toimia, jotka kompensoivat jossakin määrin kasvaneita liikkumiskustannuksia.

Keskuskauppakamari pitää oikeana päätöstä pitää uusiutuvien liikennepolttoaineiden jakeluvelvoite ennallaan, sillä sen alentaminen olisi tehoton instrumentti polttoaineiden hintapaineiden

hillitsemiseen. Jakeluvelvoite parantaa paikallisen energian saatavuutta ja energiaomavaraisuutta, ja on tärkeä edellytys uusiutuvien polttoaineiden tuotantoinvestoinneille. Fossiilisen öljyn ja öljytuotteiden saatavuuteen liittyvän kriisin keskellä olisi poliittisen ohjauksen näkökulmasta ristiriitaista lisätä fossiilisten polttoaineiden kysyntää vähentämällä uusiutuvien osuutta. Jakeluvelvoitteen alentaminen soveltuu huonosti energiakriisien aiheuttamien hintapaineiden hillitsemiseen, sillä se ei siirry polttonesteiden hintaan suoraan suhteessa jakeluvelvoitteen tasoon. Jakelijat ovat pääosin jo sitoutuneet kuluvan vuoden uusiutuvien polttoaineiden ostoihin maailmanlaajuisilta markkinoilta, joten alentamisen hintavaikutukset näkyisivät vasta viiveellä pumppuhinnoissa.

Kunnioittavasti

Johanna Sipola
varatoimitusjohtaja
Keskuskauppakamari